

Guy Vanthemsche (red.)
Les classes sociales en Belgique.
Deux siècles d'histoire

Guy VANTHEMSCHE (red.), *Les classes sociales en Belgique. Deux siècles d'histoire*, Brussel: CRISP, 2016, 416 pp., ISBN: 978 2 87075 139 8, 29 euro.

'Ce livre est né d'une frustration, puis d'une ambition.' Zo luidt de fraaie openingszin van *Les classes sociales en Belgique*. Samensteller Guy Vanthemsche, historicus aan de Vrije Universiteit Brussel, wijst in zijn inleiding op de frustratie die aan de basis lag van deze publicatie: er bestond voor ons land geen recente en overzichtelijke synthese van de hedendaagse sociale geschiedenis. We moesten nog altijd terugrijpen naar *Cent ans d'histoire sociale en Belgique* uit 1956, beter bekend als de 'chlepner', naar Ben-Serge Chlepner, de auteur van het werk. Een groep Gentse en Brusselse historici nam daarom het initiatief om hieraan te verhelpen. Een *idée folle* zoals Vanthemsche ootmoedig toegeeft. Als enkel boekwerk kan dit vanzelfsprekend slechts een aanzet zijn tot een volledige sociale geschiedenis.

Want wat is eigenlijk 'sociale geschiedenis'? En wat is de 'sociale klasse' waar het in de titel om draait? Vanthemsche, die duidelijk niet van

plan is om zich te laten ketenen door ideologische achterhoedegevechten, gaat louter pragmatisch om met deze beladen begrippen. Hij geeft ruiterlijk toe dat het begrip 'klasse' sinds de jaren 1960 concurrentie heeft gekregen van een groot aantal sociaal-culturele begrippen, zoals gender, migratie, consumptie, dagelijks leven, discours, *lieu de mémoire* enzovoort. Toch verdedigt hij dat er behoefte blijft aan een fundamenteel structurerend begrip voor de samenleving. Zoals kaste, familie of stand dat in het verleden deden, kan ook het begrip klasse ons vandaag nog vertellen hoe onze samenleving functioneert. De auteur zelf illustreert dit op overtuigende wijze in het eerste hoofdstuk. Daarin toont hij aan de hand van de historische evolutie van de lonen duidelijk aan hoe diep de sociale kloof tussen verschillende groepen in de samenleving was en nog steeds is.

Daarmee is het duidelijk dat *Les classes sociales en Belgique* vooral pragmatisch en informatief wil omgaan met zijn onderwerp. De nadruk ligt op een fundamenteel aspect van sociale geschiedenis, met name 'travailler et gagner sa vie'. Het boek is dan ook opgevat als een overzicht van beroepsgroepen en overloopt een aantal sociaal-economische categorieën aangevuld met kernbegrippen zoals bijvoorbeeld koopkracht. Voor elk hoofdstuk, en dus elk thema, werd een deskundige uitgenodigd: Guy Vanthemsche over salarissen en arbeidsmarkten, Peter Scholliers over koopkracht, Éric Geerkens over arbeiders, Peter Vanhooren over bedienden, André Hardewyn over ambtenaren, Peter Heyrman over kleinhandelaars en artisanat, Yves Segers en Leen Van Molle over landbouwers, Fred Stevens over vrije beroepen en Ginette Kurgan-van Hentenryk over elites.

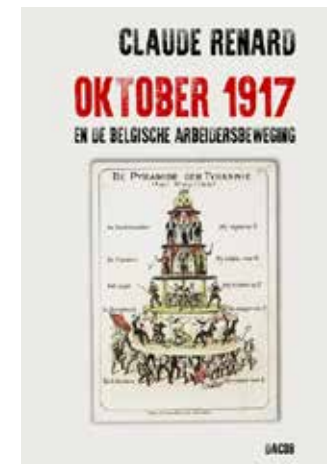
Hoewel de kwaliteit en de diepgang van de verschillende hoofdstukken wisselen, blijft *Les classes sociales en Belgique* een bijzondere en indrukwekkende publicatie. Het werk bevat geen bibliografie, maar de voetnoten zijn erg rijk en bieden een nuttig overzicht van de stand van zaken in de beroepsliteratuur. Dit acade-

mische werk maakt daarmee consequent zijn ambitie waar om een overzicht te geven van het wetenschappelijk onderzoek. Het bevat geen illustraties en is niet bepaald nachtkastliteratuur, maar voor sociaal historici en studenten geschiedenis is dit een onontbeerlijke publicatie.

Dit boek is uitgegeven bij CRISP-Centre de recherche et d'information socio-politiques (<http://www.crisp.be>). Dat blijft – ook in deze flitsende Wikipedia-tijden – onvervaard wetenschappelijke studies produceren en bewijst daarmee dat betrouwbare en professionele kennis soms iets meer vergt dan een muisklik.

Donald Weber, hoofd Onderzoek, Amsab-ISG

Claude Renard
Octobre 1917 et le mouvement ouvrier belge

Claude RENARD, *Octobre 1917 et le mouvement ouvrier belge*, Arquennes: Éditions Mémogrammes/Brussel: Éditions CArCob, 2017.

Claude RENARD, *Oktober 1917 en de Belgische arbeidersbeweging*, Dacob: Brussel, september 2017. (downloadbare pdf op www.dacob.be)

Welke invloed had de Russische revolutie op sociaal en politiek België van 1917? Dat is waar de Archieven van het Communisme in België de aandacht willen op vestigen bij de honderdste verjaardag van die revolutie. CArCob, dat de Franstalige toegang tot de archieven realiseert, heeft een werk van Claude Renard uit 1967 opnieuw uitgegeven en voorzien van heel wat onuitgegeven foto's. Bij Dacob, de Vlaamse tegenhanger van CArCob, werd dit boek vertaald naar het Nederlands.

De revolutie van 1917 weer onder de aandacht brengen is de schijnwerper richten op een politiek evenement dat de loop van de 20e eeuw mee heeft bepaald. Aandacht hebben voor dergelijke historische gebeurtenissen, en voor geschiedenis in het algemeen, is aandacht hebben voor de samenleving. De toestand van de wereld en de huidige politieke stellingnames zijn immers niet zomaar uit de lucht komen vallen, ze hebben vele wortels.

Toen dit boek voor het eerst gepubliceerd werd, in 1967, was de auteur een kaderlid van de Kommunistische Partij van België en secretaris van de culturele stichting Fondation Jacquemotte. Hij had toen reeds twee boeken over de geschiedenis van de arbeidersbeweging op zijn naam staan: *Sur le centenaire de la Première Internationale* en *La conquête du suffrage universel en Belgique*.

Maar waarom een boek heruitgeven of vertalen dat vijftig jaar geleden geschreven werd?

Jules Pirlot van CArCob meent vooreerst dat dit een studie is die op wetenschappelijk-historisch vlak een must is voor wie op zoek wil gaan naar de impact van de bolsjewistische revolutie van 1917 op de Belgische arbeidersbeweging. Bovendien betreft het een historische bron, een getuigenis van de manier waarop een Belgische communist anno 1967 de vijftigste verjaardag ervoer. Ik zou daar willen aan toevoegen dat de auteur toen al toegang had tot de archieven van het Marxistisch-Leninistisch Instituut van Moskou. Die zijn een belangrijke historische bron omdat met de Tweede Wereldoorlog heel